

Розділ 1

ДОРОГУ ЗДОЛАЄ ТОЙ, ХТО ІДЕ

*Ми не можемо змінити те, звідки
ми прийшли. Але нам під силу оби-
рати, куди рухатися далі.*

*Цитата з фільму
«Добре бути тихонею»*

Кожна людина проходить свій життєвий шлях по-своєму, але всі ми так чи інакше відповідаємо на одні й ті самі питання, від яких залежить подальший сценарій нашого існування. Ці питання — про само-визначення. «Навіщо я прийшов у цей світ?», «Чого хочу досягти?», «Що дасть мені найбільше задоволення від життя?» Саме ці питання стають тим механізмом, який рухає нас далі, визначає наші нові цілі і веде до найбільш важливих результатів. Від того, якою бачить себе людина і чого вона насправді хоче, залежить, який шлях їй доведеться пройти і наскільки повним буде її життя.

Мені пощастило дуже рано зрозуміти, що моє життя — це нескінченний процес зростання і розвитку, але

середовище, у якому я робив свої перші кроки, зовсім не спонукало до реалізації мого потенціалу. Тоді на мене чекав один з найважливіших етапів у житті кожної молодої людини: обрати, куди йти вчитися після школи. На жаль чи на щастя, розраховувати на підтримку сім'ї в цьому питанні не доводилося: мої батьки не мали потрібних зв'язків і ресурсів для того, щоб допомогти мені зі вступом в один з кращих вишів країни.

Саме від того, чого людина по-справжньому хоче, залежить, який шлях їй доведеться пройти і наскільки повним буде її життя.

Так само, як не могли ані дати мені стартовий капітал на розвиток власного бізнесу, ані подарувати квартиру чи машину, ані забезпечити потрібними зв'язками для стрімко-

го розвитку моєї кар'єри. Та все ж батьки дали мені дещо куди більш важливе — можливість знайти своє покликання і буквально створити себе самостійно, без сторонньої допомоги. Батьки не мали матеріальних благ, але подарували мені безумовну любов і потужну підтримку, навчили поважати самого себе і приймати рішення самостійно. Батьки вірили, що я і без їхніх підказок і настанов знаю, що мені потрібно, ніколи не нав'язували своїх переконань і не вимагали мого беззастережного підпорядкування своїй волі. Завдяки такій сімейній атмосфері я завжди був абсолютно впевнений у собі і в тому, що за будь-яких обставин доб'юся свого, причому незалежно від точки старту. Ще у старших класах я чітко усвідомив: щоб реалізувати себе, мені доведеться поміняти середовище й оточення.

Слід сказати, що програма, яку нам читали у старших класах школи, мене абсолютно не цікавила. Тікаючи від нудьги й рутинних шкільних буднів, я весь свій вільний час проводив за читанням книжок. Одну за одною я жадібно ковтав історії життя видатних людей і легендарних особистостей, прочитуючи абсолютно не дитячі книжки про політику, економіку та історичні події. Я повністю замінив книжками свою реальність, яка зовсім не надихала й не розвивала мене. За допомогою різних

книжок я пізнавав навколишній світ і створював власні світи, мріяв і подумки конструював своє ідеальне

Вчителів і наставників в реальному житті я не мав і тому знайшов їх у книжках. Це були найсильніші лідери різних епох, які стали моїми невидимими співрозмовниками.

майбутнє. Через літературу отримував те, чого не було в моєму реальному житті. Книжки формували мене, творили мій світогляд і твердо переконували в тому, що людина, яка знає, чого хоче, неодмінно зможе цього домогтися; що внутрішня впевненість і націленість на перемогу — це ресурс, здатний відкрити весь світ; що той, хто чогось дуже сильно прагне і дозволив собі це, неодмінно свого доб'ється, і весь Всесвіт буде йому допомагати. Ці важливі установки я почерпнув саме з численних творів, які сформували мій життєвий фундамент і подарували віру в себе.

Усі кишенькові гроші я витрачав на книжки. Переважно це була література про те, як досягти успіху, знайти своє призначення і по-справжньому розвивати-

ся. «Думай і багатій» і «16 законів успіху» Наполеона Хілла, «Як здобувати друзів і впливати на людей» Дейла Карнегі, «Якщо хочеш стати багатим і щасливим, не ходи до школи» Роберта Кіосакі, біографії Франкліна, Черчилля, Рузвельта, Тетчер та багатьох інших видатних людей. Відверто кажучи, у ті роки в Україні хороших книжок видавалося мало, тому я купував і читав буквально все, що хоча б віддалено стосувалося мого бажання рости й розвиватися. Так, не маючи вчителів і наставників в реальному житті, я знайшов їх у книжках: це були найсильніші лідери й найрозумніші особистості з усього світу та з різних епох, які стали моїми невидимими співрозмовниками. (До речі, з роками ця пристрасть нікуди не зникла: як і раніше, я багато читаю, тільки тепер у мене з'явилася можливість купувати які завгодно книжки, видані у будь-яких куточках світу.)

Тож я закінчував дев'ятий клас і мав визначити, які науки і де саме вивчати та й взагалі у якому напрямку рухатися далі. І оскільки однією з найпрестижніших сфер була юриспруденція, я вважав, що повинен стати кращим юристом, а отже, вступити до відповідного вищого навчального закладу.

Тоді я і отримав перше практичне підтвердження відомих фрази «зв'язки вирішують все». Моя сім'я жила скромно (якщо не сказати бідно), грошей на вступ за допомогою покровителів у нас не було, тому все залежало виключно від моїх здібностей і наполегливості. Але стурбований моїм майбутнім батько дуже хотів допомогти мені зі вступом хоч до якогось більш-

менш престижного вишу. Батько знав, що без зв'язків і контактів не те що вступ — усе подальше життя опиниться під великим сумнівом, і щосили прагнув хоч щось зробити, аби полегшити мені подальший шлях. Як і більшість людей свого покоління, батько був переконаний, що, незалежно від знань і талантів, пробитися куди б то не було без допомоги впливових знайомих практично неможливо. Радянське минуле з його бідністю, вічним дефіцитом і зрівнялівкою наполегливо маячіло за спиною і нагадувало, що без корисних зв'язків ти ніхто.

Намагаючись підійти до завдання максимально вдумливо, батько звернувся по пораду до свого тодішнього боса. Це був чоловік, який досяг певних успіхів на регіональному рівні саме за рахунок того, що знав багатьох впливових людей і підтримував з ними хороші стосунки. Його пухка візитниця була справжнім скарбом, який забезпечував вихід на тих, від кого залежали мало не всі блага в нашому регіоні. Почувши батьків запит, він із розумінням кивнув і став уважно перебирати потерті візитні картки в пошуку потрібних людей, здатних допомогти з моїм вступом до вишу. Саме тоді думка про важливість «своїх» людей і зв'язків з ними, часто повторювана в розмовах дорослих, міцно засіла в моїй юній голові і залишилася там у вигляді програми з відкладеним стартом.

Визначившись із напрямком і вирішивши, що все зможу сам, я з азартом засів за підручники з права, вивчив напам'ять всю Конституцію і ще десяток якихось законів, постійно брав участь і перемагав у всіляких